

ISSN 2226-0285

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE
NATIONAL ACADEMY OF MANAGERIAL STAFF OF CULTURE AND ARTS

КУЛЬТУРА І
СУЧАСНІСТЬ

№ 2

А Л Ь М А Н А Х

2013

CULTURE AND
CONTEMPORANEITY
A L M A N A C

Заснований у 1999 р.
Виходить двічі на рік

Київ

Культура і Сучасність : альманах. – К. : Міленіум, 2013. – № 2. – 264 с.

В альманасі "Культура і Сучасність" Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв висвітлюються актуальні питання філософії, культурології та мистецтвознавства, опосередковані динамічними змінами на сучасному етапі цивілізаційних трансформацій.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шинкарук В.Д., д.філол.н., професор (*голова редколегії, головний редактор*) (Україна); **Сіверс В.А.**, д.філос.н., професор (*заст. голови редколегії*) (Україна); **Бітаєв В.А.**, д.філос.н., професор, член-кор. НАМ України (Україна); **Більченко Є.В.**, д.культ., доцент (Україна); **Волков С.М.**, д.культ., професор (Україна); **Дмитрієва Л.М.**, д.філос.н., професор (Росія); **Єгоров О.Г.**, д.філос.н., професор (Росія); **Можейко М.О.** д.філос.н., професор (Білорусь); **Надольний І.Ф.**, д.філос.н., професор (Україна); **Немкович О.М.**, д.мист., с.н.с. (Україна); **Редя В.Я.**, д.мист., професор (Україна); **Ржевська М.Ю.**, д.мист., професор (Україна); **Сабадаш Ю.С.**, д.культ., доцент (Україна); **Серов М.В.**, д.культ., доцент (Росія); **Сичов А.А.**, д.філос.н., професор (Росія); **Смолик О.І.**, д.культ., професор (Білорусь); **Станіславська К.І.**, д.мист., доцент (Україна); **Уланова С.І.**, д.філос.н., професор (Україна); **Урсу Н.О.**, д.мист., професор (Україна); **Федорук О.К.**, д.мист., професор, академік НАМ України (Україна); **Федь В.А.**, д.філос.н., доцент (Україна); **Шульгіна В.Д.**, д.мист., професор (Україна); **Афоніна О.С.**, к.мист., доцент (*відповідальний секретар*) (Україна).

Затверджено:

*постановою президії ВАК України від 10.03.2010 р. № 1-05/2
як фахове видання з мистецтвознавства,
постановою президії ВАК України від 16.12.2009 р. № 1-05/6
як фахове видання з філософських наук,
постановою президії ВАК України від 10.03.2010 р. № 1-05/2
як фахове видання з культурології.*

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
протокол № 11 від 26 листопада 2013 р.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів наукових публікацій.
За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

**ТЕОРЕТИЧНА ПОЗИЦІЯ РОЛАНА БАРТА
В КОНТЕКСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЕСТЕТИКИ:
50–70-і роки ХХ століття**

У статті розглянуті естетико-мистецтвознавчі пошуки відомого французького постмодерніста Ролана Барта, пов'язані переважно з раннім періодом творчості науковця. Ролан Барт протягом певного часу очолював рух "нової критики". Серед естетико-мистецтвознавчих напрацювань Р. Барта підкреслимо його інтерес до широкої низки питань, пов'язаних з проблемою художньої творчості, яка є і філософською, і естетичною, і мистецтвознавчою, і етичною, і психологічною. Позиція теоретика проаналізована на тлі як його загальних теоретичних розвідок, так і у співставленні з основними тенденціями розвитку французької естетики 50–70-х років ХХ століття.

Ключові слова: *структуралізм, марксизм, естетика, види мистецтва, мистецтвознавство, музична естетика, театр.*

Як відомо, період 50–70-х років ХХ століття вважається одним з найпродуктивніших в історії французької гуманістики загалом і естетики зокрема. Завдяки А. Бергсону, В. Баші, Ш. Лало, Е. Сурію, А. Камю, Ж. Монро, Ж. Батаю, молодому Ж.-П. Сартру та ін. естетична наука у першій половині минулого століття отримала досить потужні й теоретично перспективні напрацювання. Водночас як частина з названих нами теоретиків, так і молодше покоління науковців досить вдало трансформували здобутий теоретичний досвід у подальший розвиток естетики і низки інших гуманітарних наук, зокрема філософії, мистецтвознавства, культурології, вже в умовах наступних – після середини століття – десятиліть. На нашу думку, найбільш цікавою для аналізу є наукова діяльність тих гуманітаріїв, творча доля яких органічно поєднала 40-і з 50-70-ми роками, символізувавши своїми здобутками, так би мовити, серцевину століття. До простору цього "часового виміру" саме і належить Ролан Барт (1915 – 1980) – відомий французький постмодерніст. Мета цієї статті полягає в розкритті творчої спадщини Ролана Барта, котрий протягом певного часу очолював рух "нової критики".

Російський філософ Г.Косиков, реконструюючи процес становлення Барта-теоретика, виокремлює наступні етапи: "...необхідно мати на увазі, що окрім власне "структуралістського", зорієнтованого на відповідний напрям в лінгвістиці етапа (60-і рр.), в творчості Барта був не тільки тривалий й плідний "доструктуралістський" (50-і роки), а й блискучий "постструктуралістський" (70-і роки) період" [1, 3]. Водночас Г.Косиков досить ґрунтовно відтворює, по-перше, студентські роки Барта, пов'язані із Сорбонною, де він сформувався як інтелігент лівої орієнтації, та, по-друге, 40-і роки, на які "припадає процес його активного інтелектуального формування – процес, протягом якого значний вплив мав на нього марксизм з одного боку і набиравший силу екзистенціалізм (Сартр, Камю) – з іншого" [1, 4].

Наприкінці 40-х років Р. Барт знайомиться з Альгірдасом Жульєном Греймасом (1917 – 1992) – відомим французьким лінгвістом та літературознавцем, засновником Паризької семіотичної школи. Зазначимо, що монографії А.-Ж. Греймаса "Структурна семантика" та "Мопассан. Семіотика тексту" й до сьогодні активно використовуються фахівцями. Знаходячись під певним впливом Греймаса, у Барта формується інтерес до "мовної теорії". Проте означений інтерес на межі 40–50-х років ще не трансформується у професійну наукову діяльність, оскільки Р. Барт намагається займатися журналістикою й бачить себе, скоріше, в якості літературного публіциста, ніж вченого. Як підкреслює Г. Косиков, до кінця 50-х років Р.Барт "виступає здебільшого як журналіст, симпатизуючий марксизму, і з цих позицій аналізуючий поточну літературну продукцію – "новий роман", "театр абсурду" та ін." [1, 4-5].

Кількарічна робота Р.Барта в якості журналіста і літературного публіциста мала і позитивні наслідки, оскільки у 1953 році друком виходить збірка його статей "Нульовий ступінь письма". На сторінках цієї роботи обґрунтовується принципово важливе для подальших теоретичних напрацювань Барта поняття "письмо". Узагальнюючи його наукові розвідки, що стосувалися цього поняття, підкреслимо, що "письмо – l'écriture" це передусім символічна ідеологічна "сітка", що знаходиться між індивідом та дійсністю, а найбільш важлива функція "письма" – регулювання ціннісних орієнтацій індивіда.

Слід зазначити, що виокремлення поняття "письмо" і подальше опрацювання складних стосунків між індивідом і дійсністю сприяло процесу утвердження в європейській гуманістиці низки, так

би мовити, нетрадиційних понять, а згодом – концептуалізації теоретичних проблем, які мали безпосереднє відношення як до естетики, так і до мистецтвознавства, зокрема музикознавства завдяки творчо-пошуковим розвідкам О.Жаркова та О.Зинкевич.

На виявленні досить потужного потенціалу концепції Р. Барта зосередила увагу український естетик та музикознавець С. Балакірова, яка виокремлює передусім проблему інтерпретації, адже сприймання "тексту-писання" вимагає від читача – якщо йдеться про літературу – значної "активної творчої роботи задля створення тексту". С. Балакірова цитує думку Р. Барта, висловлену у статті "Смерть автора": "Інтерпретувати текст зовсім не означає наділяти його якимось конкретним змістом (відносно правомірним або відносно довільним), але, навпаки, зрозуміти його як множинність, що є втіленою" [2, 387]. Водночас С.Балакірова застерігає проти спрощення позиції Р.Барта, котрий був переказаний у неможливості вичерпати зміст тексту інтерпретацією.

Друга проблема, на якій наголошує С.Балакірова, це проблема гри: "...ще одним важливим аспектом характеристики художнього твору як тексту-писання постає метод гри. Процес постійного вироблення змісту, тобто процес означування, створює таку комунікативну ситуацію, коли сам текст вимагає від реципієнта не пасивного споживання твору-продукту, а активного включення в безмежний простір гри – гри на різних рівнях – з текстом, змістами, кодами, нарешті, з автором" [3, 102].

Третя проблема, яка привертає увагу української дослідниці, це проблема інтертекстуальності. С. Балакірова підкреслює: "Текст порівнюється з сіткою або тканиною, що виткані з цитат, відсилай та відлунків мов різних культур минулого та сучасного, які, зустрічаючись у тексті, створюють "міцну стереофонію" [3, 103]. Відтак і власно проблема "письма", і ті проблеми, що є похідними від неї, завдяки Р.Барту досить ґрунтовно увійшли в сучасну гуманістику.

Зазначимо, що пріоритет Р. Барта стосовно проблеми "письма" визнається всіма дослідниками його наукової спадщини. У контексті означеного важко погодитися з позицією українського естетика Т. Гуменюк, котра у своїй докторській дисертації "Постмодернізм як транскультурний феномен. Естетичний аналіз" усі напрацювання щодо феномена письма відносить на рахунок Жака Деріди (1930 – 2004), згадуючи Р.Барта лише побіжно і у зв'язку з зовсім іншою проблемою: "Здійснена Дерріда (правопис Т.Гуменюк – К.І.) глобальна критика мови пов'язана з тим, що мова (у сенсі мовлення) сповнена негнучких кліше, застиглих смислів й умовностей (подібні претензії висловлював Р.Барт)... " [4, 22].

Незалежно від того, як той чи інший науковець інтерпретує "постмодернізм як транскультурний феномен" та які наголоси робить щодо внеску того чи іншого представника цього руху в його становлення та розвиток, не можна не враховувати хронологічної послідовності оприлюднення конкретних ідей. У такому контексті роботи Р.Барта, які з'явилися на початку 50-х років минулого століття, були відомі Деріди і могли вплинути на його позицію. Отже, помітно випереджаючи відповідні публікації Ж. Деріди, право першоавторства треба, на нашу думку, віддати Барту.

Повертаючись до початку 50-х років, коли в межах журналістсько-літературно-публіцистичної діяльності Р.Барт почав формуватися як науковець, він звернув увагу ще на одну важливу естетико-мистецтвознавчу проблему, а саме: проблему видів мистецтва. Віддаючи в молоді роки – як і в подальшому творчому житті – перевагу літературі як виду мистецтва, Р.Барт виокремлює і театр, який дає йому можливість значно розширити свої враження щодо потенціалу мистецтва. Водночас значний інтерес Р.Барта до індивіда, котрий знаходиться під тиском (користуючись термінологією Барта) ідеології, "письма", "уяви знаку", "риторики образу", "війни мов" та ін., набуває особливого забарвлення, адже, звертаючись до театру, теоретик має можливість "працювати", так би мовити, з колективним індивідом, оскільки театр - це колективне мистецтво.

Позитивне ставлення Р.Барта до театру спиралося на досвід творчої діяльності двох видатних режисерів першої половини ХХ століття - Жана Вілара та Бертольда Брехта.

Жан Вілар (1912–1971) – відомий французький актор і режисер, котрий розпочав творчу діяльність у 1932 році. Протягом 1951–1963 років він очолював паризький "Національний народний театр". З ім'ям Ж.Вілара пов'язана і така важлива в європейському культурному житті подія, як організація у 1947 році театрального фестивалю в Авіньйоні, котрий діє й до сьогодні. Ж.Вілар був прихильником реалістичного театру, що повинен був "будуватися" на традиціях французької просвітницької естетики і нести зі сцени гуманістичні ідеї. Народність театру – ідея, що була закладена вже в його назві, свідомо підсилювалася пізнавальною і виховною функціями. Інтерес до театру Ж. Вілара, що його висловив Р. Барт, опосередковано засвідчують його власні естетико-мистецтвознавчі уподобання, які у 50–60-і роки мають дещо традиціоналістський характер і контрастують з теоретичним інтересом до експериментальних естетико-художніх шукань на теренах "нового роману" (Наталі Саррот, Алан Роб-Грійє) чи "театру абсурду" Ежена Іонеску. На нашу думку, в позиції Р. Барта – у різні роки його творчої діяльності – простежується певна "не-стиківка" між естетичними уподобаннями Барта-

людини та орієнтаціями Барта-теоретика. Право на таке твердження нам дають окремі фрагменти з його автобіографічної книги "Ролан Барт про Ролана Барта" (1975).

Бертольд Брехт (1898–1956) – видатний німецький драматург, режисер та теоретик театру, який у 1949 році створив театральну трупку, що увійшла в історію театального мистецтва як "Берлінер ансамбль". Творчість цього колективу спиралася на драматургію самого Б. Брехта, адже до середини 40-х років вже були написані такі непересічні твори драматурга як "Трьохгрошова опера" (1928), "Матінка Кураж та її діти" (1939), "Життя Галілея" (1938–1939), "Добра людина із Сезуана" (1938-1940), "Кар'єра Артура Уї" (1941), "Кавказьке крейдове коло" (1949).

Слід підкреслити, що серед європейських театральних діячів першої половини минулого століття Б.Брехт вирізнявся чіткою ідеологічною та світоглядною позицією, що привело після перемоги фашизму в Німеччині до досить тривалої еміграції митця, яка протягнулася від 1933 до 1947 року. Перекоаний марксист та антифашист, Б. Брехт теоретично обґрунтував ідею "епічного театру" і намагався втілити її практично. "Епічний театр" вносив принципові зміни у сутність театального мистецтва. Б. Брехт відмовився від театру – переживання, протиставивши йому театр гострого критичного аналізу. Важливе місце в теорії Б. Брехта займає положення про "ефект відчуження" – новий ракурс розгляду звичайного. При цьому теоретик наголошує: важливо не те, що відбувається на сцені, а те як це буде відбуватися. Окрім означеного, у виставі використовується специфічне музичне оформлення – зонги, що допомагають розкрити сценічну дію. Не можна не враховувати і того факту, що на художні рішення Б. Брехта вплинув кінематограф, завдяки якому сценічна дія "будувалася" на зразок кінокадру. Підкреслимо, що і сьогодні читача не залишає байдужим те захоплення естетикою брехтівського театру, яке у 1963 році Р.Барт висловив у статті "Література і значення"

У 1954 році "Берлінер ансамбль" гастролював у Парижі, і вистави цього колективу справили на Р.Барта настільки величезне враження, що пізніше він звертався до теоретичної позиції Б.Брехта в процесі аналізу різних як естетико-мистецтвознавчих проблем, так і проблем політико-ідеологічних. Важливо підкреслити, що Р. Барт прийняв Б. Брехта цілісно: і як людину, і як теоретика театру. Справедливість нашої точки зору підтверджує той факт, що у роботах, присвячених різним проблемам, Р. Барт знаходить можливість звернутися до думок німецького режисера та теоретика театру. Наведемо кілька прикладів. Так, у розділі "Фото-шоки" з монографії "Міфологія" Р. Барт намагається аналізувати таке складне естетичне поняття, як "жах", що органічно пов'язується теоретиком зі станом катарсису. Приводом до аналізу стала фотографія розстрілу гватемальських комуністів. Р. Барт намагається пояснити різницю між "повідомленням про жахливе" і здатністю людини "відчути жах". Своєрідним арбітром у наслідках цього аналізу виступає саме Б. Брехт, спираючись на думку якого, Р. Барт пише: "...ми можемо говорити тут про той самий критичний катарсис, на якому наполягає Брехт, але не про емоційне очищення, як у випадку з сюжетним живописом; можливо, ми знову стикаємося тут з двома категоріями епічного та трагічного. Фотографія сирих фактів породжує обурення жахом, але не сам жах" [5, 64]. У процитованому фрагменті важливим є не лише посилання на прізвище Брехта, а й брехтівський контекст, яким просякнуті всі роздуми Барта у розділі "Фото-шоки". Слід визнати, що і театральна естетика Брехта, і театр взагалі настільки вплинули на Барта, мали настільки принципово важливе для нього значення, що на сторінках багатьох його публікацій присутній, так би мовити, образ театру зразка таких тверджень, як "сценічний простір тексту позбавлений рампи..." та ін.

У статті "Задоволення від тексту" Р. Барт висловлюється з приводу можливих моделей естетичної науки і зазначає: "Уявимо собі естетику (якщо тільки само це слово ще не зовсім знецінилося), до кінця (повністю, радикально, у всіх смислах) засновану на задоволенні споживача – ким би він не був, до якого би класу чи групи не відносився, незалежно від його культурної або мовної приналежності, - і наслідки виявляться величезними, вражаючими (начала такої естетики були закладені Брехтом; з усіх його починань про це найчастіше забувають)" [6, 511]. Принагідно підкреслимо, що стаття "Задоволення від тексту" була написана Р. Бартом у 1973 році. До цього часу європейська естетика взагалі і французька зокрема зазнала значних змін, досить динамічно розвивалася стосовно 40–50-х років, коли її проблеми осмислював Брехт. Проте для Р. Барта напрацювання німецького драматурга виявилися не лише актуальними, а й теоретично значимими, тобто такими, що не вичерпались навіть на початку 70-х років.

Зазначимо, що, окрім посилання на теоретичну позицію Б. Брехта, в численних статтях Р. Барта присутнє цитування творів Брехта-драматурга. Р. Барт використовує окремі цитати з п'єс німецького драматурга та посилається на поведінку героїв його творів в процесі аргументації якихось положень. На нашу думку, аналізуючи вплив Б. Брехта на світоставлення Р. Барта, слід визнати, що саме німецький драматург обумовив підвищений інтерес французького постмодерніста, по-перше, до проблем соціальної насиченості чи соціальної зорієнтованості мистецтва, а по-друге, до митців, котрі в тій чи іншій формі, дотичні

до розробки означеної проблематики мистецтва минулого століття. Саме завдяки цьому стає зрозумілим інтерес Р.Барта до творчості видатного радянського кінорежисера Сергія Ейзенштейна (1898–1948).

Зацікавленість соціальними вимірами чи соціальною функцією мистецтва закономірна і сама по собі. І в силу того, що феномен "соціальність" - в широкому його значенні – має чимало важливих дотичних проблем, серед яких безпосередньо до мистецтвознавчого аспекту належать, наприклад, проблема соціального замовлення як мотиву творчості та проблема ангажованості митця і мистецтва в цілому. Розкриваючи інтерес Барта до особистості і творчості Брехта, не слід цей приклад розглядати як поодинокий факт в логіці розвитку французької естетики чи мистецтвознавства 50-70-х років, оскільки низка тодішніх гуманітаріїв саме означені проблеми визначали як наріжні у формуванні національної культури. У такому аспекті позиція Р.Барта перегукується з естетико-мистецтвознавчими шуканнями А.Камю (1913–1960), Ж.-П.Сартра (1905–1980), М.Дюфренна (1910–1995). В означеному контексті слід наголосити, наприклад, на шведській доповіді А. Камю (14 грудня 1957 р.), в контексті якої загострилася проблема ангажованості (від фран. – engagement - залучення) людини, митця чи мистецтва. Поміркована позиція А.Камю щодо феномена ангажованості не співпадала з гострим відстоюванням ангажованості Сартром, котрий наголошував на ній як на своєрідному транскультурному феномені.

Протягом наступних десяти років (після 1957 р.) на теренах французької гуманістики велися гострі дискусії, учасники яких об'єднувалися навколо двох популярних і впливових журналів "Tel Quel" та "Revue d'esthétique". На сторінках журналу "Tel Quel", який був заснований у 1960 році письменником Філіппом Соллерсом, поряд з Ж.-П. Фаєм, Ю. Кристєвою, Ж. Женеттом активно друкувався і Р.Барт. Журнал мав ліву орієнтацію, виступав і загалом проти буржуазної дійсності, і конкретно - проти традицій класичного роману, авторів якого звинувачували в апологетиці буржуазності. Певний час "телькелісти" - в їх числі і Р.Барт – активно підтримували представників французького авангарду, проте пізніше повністю розчарувалися в його соціальних, політико-ідеологічних можливостях, оскільки самі авангардисти наголошували на "чисто" естетико-художніх засадах свого руху, а саме: на експерименті з формою твору, на "відкритті" нового змісту, на "вихованні" принципово нової "інтелектуальної" мистецької аудиторії.

Коментуючи роки співпраці Р.Барта з "телькелістами", Г. Косиков слушно зауважує: "...як в біографії самого Барта, так і в "біографії" "Тель Кель" сцієнтистський, структуралістський період виявився недовгим. Незадоволена описовими установками класичного структуралізму, намагаючись зрозуміти не тільки те, як "зроблена" ідеологія, й те, як вона "породжується", група почала прямо апелювати до вчення К.Маркса, який розкрив соціально-економічні корені будь-якої "хибної свідомості" [1, 581]. Підкреслимо, що особисто Р.Барт ніколи не полишав зацікавленого ставлення до марксизму, що підтверджує досить помітне в його працях різних років цитування творів та окремих ідей К.Маркса та Ф.Енгельса.

Досить послідовно соціально-політичними та світоглядно-ідеологічними проблемами опікувалися і автори журналу "Revue d'esthétique". Активним ініціатором теоретичних дискусій виступав М.Дюфренн, котрий намагався "побудувати" новий статус естетики, вміщуючи її серед економіки та соціології. Дискусії щодо моделі "економізованої" чи "соціологізованої" естетики сприймалися окремими фахівцями як серйозні спроби модернізації класичної науки. Як це не дивно, але у середовищі французьких інтелектуалів вважалося цілком доречним ототожнювати нову економіку, нову промисловість з новим мистецтвом, забуваючи в емоційному запалі, що мистецтво розвивається за своїми законами і заклик до його оновлення заклик і залишиться.

Враховуючи межі статті, ми маємо змогу лише побіжно торкнутися окреслених проблем, однак, на нашу думку, зробити це необхідно, оскільки творчу спадщину Р.Барта не слід відокремлювати від загального простору французької гуманістики другої половини минулого століття. Певним розподілом за принципом "до" і "після" в історії французьких гуманітарних наук взагалі і естетики означеного періоду зокрема можна вважати 1968 рік – рік студентських революційних виступів, в процесі яких небайдужу, дійову позицію зайняла більшість інтелектуалів країни. Після травневих подій 1968 року активність теоретичного опрацювання соціально-політичної проблематики в її естетико-мистецтвознавчому аспекті втратила свою актуальність, а початок 70-х років активізував процеси, які пізніше отримують назву пост-модернізму. Для Р.Барта 70-і роки також виявилися вкрай важливими, оскільки саме тоді розпочинається заключний період його творчості, відомий як пост-структуралістський.

Окреслюючи теоретичні орієнтації Р.Барта, підкреслюючи їх динамічність, доречно виокремити ще кілька його естетико-мистецтвознавчих ідей, оскільки літературознавчі пошуки теоретика проаналізовані на сьогодні досить ґрунтовно. Серед естетико-мистецтвознавчих напрацювань Р.Барта підкреслимо його інтерес до низки питань, пов'язаних з проблемою художньої творчості, яка є і філософською, і естетичною, і мистецтвознавчою, і етичною, і зрозуміло – психологічною. Останнє десятиліття проблеми зразка художньої творчості прийнято відносити до міжнаукових. Ми свідомо на цьому акцентуємо, оскільки

Р. Барт досить впевнено досліджує конкретні зрізи означеної проблеми саме на перетині кількох гуманітарних наук, сміливо виходячи за межі літературознавчого аналізу. Варто визнати, що переважно він працює з прикладами з літературної та театральної творчості, але ці приклади подані у яскраво висвітленому чи то естетичному, чи то етичному, чи то психологічному нюансуванні.

В означеному контексті доцільно підкреслити присутність, зокрема на сторінках статті "Дві критики", розміркувань теоретика щодо мотивів літературної творчості та представлення різниці між тим, задля чого писав Расін, та тими стимулами, що керують М.Прустом. Окрім цього, Р.Барт досить слушно виокремлює такі проблеми сфери художньої творчості, як "самовираження", як "психологія передачі почуттів у мистецтві" та "правдоподібність". Досить показовим є приклад "переведення" конкретного історичного факту у площину міжнаукового підходу, що його застосував Р.Барт у статті "Ефект реальності".

Посилаючись на дослідження "Історія Франції" відомого французького історика романтичного спрямування, ідеолога дрібної буржуазії Жюльє Мішле (1798–1874), Р.Барт намагається всебічно опрацювати таку ситуацію: "...коли Мішле, розповідаючи про страту Шарлоти Корде, про те як у тюрмі незадовго до приходу ката її відвідав художник, написавший її портрет, додає, що "години через півтори у неї за спиною тихенько постукали у невеличкі дверцята", - то ці автори (як і багато інших) вводять тут у текст особливого роду елементи, якими до цього часу зазвичай зневажав структурний аналіз, зайнятий вичленуванням й систематизацією великих розповідальних одиниць" [7, 392].

Р. Барт визнає, що в процесі структурного аналізу "все зайве" - зайве стосовно структури – не враховується. Відтак, структурний аналіз втрачає всі ті "деталі", сукупність яких створює естетико-художнє чи художньо-психологічне тло конкретної ситуації. І в тому випадку, коли йдеться про художній твір, назавжди втрачається його естетичне "насичення". Навіть на прикладі, запозиченому з "Історії Франції" Ж. Мішле, бартівські висновки досить показові: "...для відтворення подій важливе лише те, що після художника з'явився кат, - неважливо, ані скільки тривав сеанс, ані якого розміру були дверцята, ані де вони розташовувалися (проте власне мотиви дверцят і смерті, що тихенько стукає у них, безперечно, володіють символічною значимістю)" [7, 393].

Варто віддати належне Барту, котрий визнає обмеженість структурного аналізу твору, аналізу, який досить часто вихолощує всі ті деталі, що олюднують ситуацію, що перетворюють факт у подію. Навіть історик – в даному разі Ж. Мішле – не зміг представити догматичні події французької революції лише "чистими" фактами, а привніс е реальну історичну ситуацію, що супроводжувала смерть Ш. Корде, емоційно-чуттєве забарвлення. Що ж стосується самого Р.Барта, то у подальшому розгляді "ефекту реальності" він цілком свідомо не уникає наголосу на "не-структурних" складових аналізу.

Підсумовуючи матеріал, представлений у статті, слід наголосити на необхідності подальшої розробки тих теоретичних ідей Р. Барта, які в силу певних обставин поки що залишилися поза увагою науковців. Торкнувшись деяких з них у даній статті, ми водночас вважаємо за необхідне підкреслити як таку, що потребує подальшого опрацювання, проблему літературних традицій, оскільки в контексті розміркувань Р.Барта досить виразно присутній літературний досвід А.-М. Стендаля, Г.Флобера, Е.Золя та ін. А враховуючи усталений інтерес теоретика до літературних шукань першої половини минулого століття, зокрема до творчості М. Бланшо, П. Валері, Е. Іонеско, Ж. Кокто та ін., доцільно визначити ставлення Р. Барта до динаміки руху "традиція - спадкоємність – новаторство". Певний потенціал зберігається і у виявленні психоаналітичного підґрунтя окремих ідей теоретика.

Література

1. Косиков Г.К. Ролан Барт - семиолог, литературовед / Ролан Барт// Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – С.3–45.
2. Барт Р. Смерть автора / Ролан Барт// Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – 391с.
3. Балакірова С.Ю. Ролан Барт і проблеми методології музичної естетики / Балакірова С.Ю. // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. Збірник наукових праць. Вип. 12. - К.: Віпол, 2003. – С.100–107.
4. Гуменюк Т. К. Постмодернізм як транскультурний феномен. Естетичний аналіз // Гуменюк Т. К.: автореф. дис... на здоб. наук. ступ. д. філософ. наук. – К., 2002. – 34 с.
5. Барт Р. Фото-шоки. Из книги "Мифологии" / Ролан Барт //Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – 616 с.
6. Барт Р. Удовольствие от текста / Ролан Барт // Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – 518 с.
7. Барт Р. Эффект реальности / Ролан Барт // Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1989. – 400 с.

References

1. Kosikov G.K. Rolan Bart - semiolog, literaturoved / Rolan Bart// Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika. – М.: Progress, 1989. – S.3–45.
2. Bart R. Smert avtora / Rolan Bart// Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika. – М.: Progress, 1989. – 391s.
3. Balakirova S.Yu. Rolan Bart i problemy metodologii muzychnoi estetyky / Balakirova S.Yu. // Aktualni filozofski ta kulturologichni problemy suchasnosti. Zbirnyk naukovykh prats. Vyp. 12. - К.: Vipol, 2003. – S.100–107.
4. Gumenyuk T. K. Postmodernizm yak transkulturniy fenomen. Estetichniy analiz // Gumenyuk T. K. : avtoref. dis. ... na zdob. nauk. stup. d. filosof. nauk. – К., 2002. – 34 s.
5. Bart R. Foto-shoki. Iz knigi "Mifologii" / Rolan Bart // Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika. – М.: Progress, 1989. – 616 s.
6. Bart R. Udovolstvie ot teksta / Rolan Bart // Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika. – М.: Progress, 1989. – 518 s.
7. Bart R. Effekt realnosti / Rolan Bart // Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika. – М.: Progress, 1989. – 400 s.

Ірдиненко Е. А. Теоретическая позиция Ролана Барта в контексте французской эстетики: 50–70-ые годы XX столетия

В статье рассмотрены эстетико-искусствоведческие изыскания известного французского постмодерниста Ролана Барта, которые отражают прежде всего ранний период творчества учёного. Ролан Барт в течение определенного времени возглавлял движение "новой критики". Среди эстетико-искусствоведческих наработок Р. Барта подчеркнем его интерес к широкому кругу вопросов, связанных с проблемой художественного творчества, которая есть и философской, и эстетичной, и искусствоведческой, и этической, и психологической. Позиция теоретика проанализирована на фоне как общих его теоретических установок, так и в соотношении с основными тенденциями развития французской эстетики 50–70-х годов XX столетия.

Ключевые слова: структурализм, психоанализ, марксизм, эстетика, виды искусства, искусствознание, музыкальная эстетика, театр.

Irdynenko K. Theoretical position of Roland Barthes in the context of French aesthetics: 50-70th years of the twentieth century

In the article the aesthetic and art research of well known French postmodernist Roland Barthes, which reflect, first of all, the early period of his creativity are described. Roland Barthes during certain time was the head of the movement of "new criticism". Among R. Barthes's aesthetic and art practices we will emphasize his interest to a wide range of the questions connected with a problem of art creativity which is both philosophical, and aesthetic, both art criticism, and ethical, and – it is clear – psychological. The position of the theorist is analyzed against his general theoretical installations and in the ratio with the main tendencies of development of the French aesthetics of the 50 – the 70 th years.

It is worth to write, that Barthes's ideas and his approach to writing evolved over the course of his career, and critics often discuss his works in terms of four stages in his critical thinking. In the first stage of his career, Barthes, influenced by the ideas of Sartre and Karl Marx, demonstrates a strong interest in issues of language, its relationship to historical and social context, and its relationship to power. In these works he developed his notion of *écriture*, the aspect of discourse in which the author's social and historical context imbues his or her writings with unintended meanings that are revealed in structural analysis. In *Mythologies* Barthes analyzed aspects of contemporary French culture—for example, advertising, travel guides, and professional wrestling—to explore ways in which they support a bourgeois worldview. The next phase of Barthes's career, which also marked the high point of Structuralism in France, is a rigorously theoretical one and includes his famous 1964 essay "Eléments de sémiologie" (published in English as *Elements of Semiology*).

Encompassing the ideas of Saussure, Roman Jakobson, and other noted linguists, Barthes theorized about the role of language versus that of speech. To Barthes, language is based on an abstract set of rules and conventions regulating verbal and written communication, whereas speech refers to individual instances of how that language is used. The third phase of Barthes's career, influenced by French theorists Jacques Derrida and Julia Kristeva, marks a shift in his thinking from Structuralism to Post-Structuralism in the 1970s. In such works as *S/Z* and *The Pleasure of the Text*, Barthes stresses the idea that literary texts contain multiple and shifting connotations, and are therefore open to a number of possible interpretations. He also distinguishes between "readerly" and "writerly" texts: the former refer to common areas of knowledge and accommodate traditional interpretation, while the latter are more open and invite the reader to fill in gaps and make intertextual connections in the process of reading. The final phase of Barthes's career, which includes his autobiography, *Roland Barthes* (1975; *Roland Barthes by Roland Barthes*), as well as *A Lover's Discourse*, *Le chambre claire* (1980; *Camera Lucida*), and *Incidents* (1987; *Incidents*), is a more personal one. In these works, Barthes writes about his diverse intellectual interests, from literature to travel, and photography, in a more meditative and introspective style.

Key words: structuralism, psychoanalysis, Marxism, aesthetics, art forms, art studies, musical aesthetics, theater.

З М І С Т

ФІЛОСОФІЯ

<i>Берегова Г. Д.</i>	Пошуки нових філософсько-освітніх парадигм у контексті освітньої кризи	3
<i>Дмитрієва Л. М., Ткаченко О. М.</i>	Концептуалізація поняття "стиль мислення"	10
<i>Юхимик Ю. В.</i>	Естетичне споглядання у сучасному соціокультурному контексті	16
<i>Вячеслава О. А.</i>	Проблема образотворчого тропосу в християнському філософсько-естетичному дискурсі (частина II)	22
<i>Гіоргадзе Г. В.</i>	Екзистенціальний страх як онтологічна передумова посередності	29
<i>Ірдинєнко К. О.</i>	Теоретична позиція Ролана Барта в контексті французької естетики: 50–70-і роки ХХ століття	35
<i>Філіппов В. Л.</i>	Відчуження як механізм взаємодії глобалізації і культури	41

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

<i>Більченко Є. В.</i>	Категорія структури та її деконструкція як жести традиційної культури: на прикладі китайського постмодерну	45
<i>Герчанівська П. Е.</i>	Криза ідентифікації в архітектоніці глобалізації: українські реалії	52
<i>Вишневіська Г. Г.</i>	До питання формування кулінарної культури	57
<i>Колесник О. С.</i>	Романтизм як трансісторичний феномен та його інтерпретації	63
<i>Овчарук О. В.</i>	Формування антропологічних засад в історико-культурологічній думці України	68
<i>Радзівєвський В. О.</i>	Осмилення феномена тілесності у культурологічному вимірі	74
<i>Сугрובה Ю. Ю.</i>	Культурна ідентичність як феномен діалогу в сучасному українському просторі	83

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

<i>Станіславська К. І.</i>	Феномен талант-шоу на сучасному телебаченні	89
<i>Платонов Б. О.</i>	Модель трьох активів як ефективний інструмент оцінювача в аналізі вартості культурних цінностей	96
<i>Карась Г. В.</i>	Тема голодомору 1932–1933 рр. в Україні в контексті музики постмодерну: на прикладі опери Вірко Балея	102
<i>Косаковська Л. П.</i>	"Петрушка" Фокіна-Стравінського-Бенуа – три рівні прояву художніх новацій першого десятиліття ХХ століття	108
<i>Ліва Н. В.</i>	Феномен тональності у контексті взаємопроникнення засобів виразності європейської музики та живопису: ХІХ–ХХ століття	115
<i>Росляков С. М.</i>	Чи була самостійною сарматська монументальна кам'яна скульптура?	122
<i>Стронько Б. Ю.</i>	Реальні й можливі виміри смислового простору фактури	131
<i>Щербакова О. К.</i>	Жанрова специфіка фортепіанного дуету: питання термінології	137
<i>Толубко В. О.</i>	Музичний фестиваль у сучасному соціокультурному контексті: актуальні питання режисури	142

СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

<i>Акименко О. С.</i>	Сучасний інтернет-театр: арт-практика маніфестації культуротворчого універсуму космізму	149
<i>Афанасенко Т. В.</i>	Просторовість музичної фактури як компонент темброкolorиту	155
<i>Бадалов О. П.</i>	Ансамбль пісні і танцю "Сіверські клейноди" як новатор народного хорового виконавства Чернігівщини	162
<i>Геді А. І.</i>	Характерні концепти творчого методу Бели Бартока у творах для фортепіано з оркестром	167
<i>Гончаров В. В.</i>	Основні аспекти студіювання проблеми традицій та новацій в українській науці	172
<i>Довгань О. В.</i>	Європейська музична соціологія першої половини ХХ століття: основні підходи та напрями розвитку	177
<i>Довжик О. К.</i>	Конструювання скандального образу Обрі Бердслея: академічний підхід	182
<i>Зайченко Х. С.</i>	Церковні коляди на сторінках тернопільських видань кінця ХХ – початку ХХІ століття	188
<i>Кравченко А. І.</i>	Камерно-інструментальне мистецтво як багаторівнева система константних і релятивних компонентів	193
<i>Купіна Д. Д.</i>	Діалог як смислоутворююча категорія в українській органній музиці: на прикладі "Духовної музики" для механічного органа В. Назарова	197
<i>Пилявець Л. С.</i>	Сутність і наслідки глобалізації: контури культурологічного підходу	203
<i>Романуцький В. М.</i>	До проблеми культурологічного осмислення індивідуалізму-колективізму	209
<i>Рудько В. О.</i>	Атараксія як міра, евритмія й гармонія: дефініції та диференціація	213
<i>Сарапіна Є. В.</i>	Генеалогія студій пам'яті	218
<i>Скляренко О. А.</i>	Українська традиційна лялька як носій етнічності у сучасній культурі	223
<i>Слухаєнко В. О.</i>	Теорія і практика виховної і освітньої діяльності регіонального театру для дітей та юнацтва	229
<i>Стахієва Н. В.</i>	Культуротворча діяльність В. М. Перетца в контексті української національної ідеї кінця ХІХ – початку ХХ століття (частина І)	233
<i>Ярмак Я. А.</i>	Прояви релігійного модусу ностальгії у "Сонаті-Reminiscenze" М. Метнера	238
<i>Чумаченко О. П.</i>	Міф як основа формування антропологічних вимірів творчої діяльності	243

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	249
------------------------------------	-----

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ ДЛЯ АЛЬМАНАХУ	255
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

ФИЛОСОФИЯ

<i>Береговая Г. Д.</i>	Поиски новых философско-образовательных парадигм в контексте образовательного кризиса	3
<i>Дмитриева Л. М., Ткаченко О. Н.</i>	Концептуализация понятия "стиль мышления"	10
<i>Юхимик Ю. В.</i>	Эстетическое созерцание в современном социокультурном контексте	16
<i>Вячеслава Е. А.</i>	Проблема изобразительного тропоса в христианском философско-эстетическом дискурсе (часть II)	22
<i>Гиоргадзе Г. В.</i>	Экзистенциальный страх как онтологическая предпосылка посредственности	29
<i>Ирдиненко Е. А.</i>	Теоретическая позиция Ролана Барта в контексте французской эстетики: 50–70-е годы XX столетия	35
<i>Филиппов В. Л.</i>	Отчуждение как механизм взаимодействия глобализации и культуры	41

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

<i>Бильченко Е. В.</i>	Категория структуры и её деконструкция как жесты традиционной культуры: на примере китайского постмодерна	45
<i>Герчановская П. Э.</i>	Кризис идентификации в архитектонике глобализации: украинские реалии	52
<i>Вишневская Г. Г.</i>	К вопросу формирования кулинарной культуры	57
<i>Колесник Е. С.</i>	Романтизм как трансисторический феномен и его интерпретации	63
<i>Овчарук О. В.</i>	Формирование антропологических основ в историко-культурологической мысли Украины	68
<i>Радзиевский В. А.</i>	Осмысление феномена телесности в культурологическом измерении	74
<i>Сугрובה Ю. Ю.</i>	Культурная идентичность как феномен диалога в современном украинском пространстве	83

ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ

<i>Станиславская Е. И.</i>	Феномен талант-шоу на современном телевидении	89
<i>Платонов Б. А.</i>	Модель трех активов как эффективный инструмент оценщика в анализе стоимости культурных ценностей	96
<i>Карась А. В.</i>	Тема голодомора 1932–1933 гг. в Украине в контексте музыки постмодерна: на примере оперы Вирко Балая	102
<i>Косаковская Л. П.</i>	"Петрушка" Фокина-Стравинского-Бенуа – три уровня проявления художественных новаций первого десятилетия XX века	108
<i>Лива Н. В.</i>	Феномен тональности в контексте взаимопроникновения средств выразительности европейской музыки и живописи: XIX–XX век	115
<i>Росляков С. Н.</i>	Была ли самостоятельной сарматская монументальная каменная скульптура?	122
<i>Стронько Б. Ю.</i>	Реальные и возможные измерения смыслового пространства фактуры	131
<i>Щербакова О. К.</i>	Жанровая специфика фортепианного дуэта: вопросы терминологии	137
<i>Толубко В. А.</i>	Музыкальный фестиваль в современном социокультурном контексте: актуальные вопросы режиссуры	142

СТУДИИ МОЛОДЫХ ИССЛЕДОВАТЕЛЕЙ

<i>Акименко Е. С.</i>	Современный интернет-театр: арт-практика манифестации культуротворческого универсума космизма	149
<i>Афанасенко Т. В.</i>	Пространственность музыкальной фактуры как компонент темброкolorита	155
<i>Бадалов О. П.</i>	Ансамбль песни и танца "Северские клейноды" как новатор народного хорового исполнительства Черниговщины	162
<i>Геди А. И.</i>	Характерные концепты творческого метода Белы Бартока в произведениях для фортепиано с оркестром	167
<i>Гончаров В. В.</i>	Основные аспекты изучения проблемы традиций и новаций в украинской науке	172
<i>Довгань О. В.</i>	Европейская музыкальная социология первой половины XX века: основные подходы и направления развития	177
<i>Довжик А. К.</i>	Конструирование скандального образа Обри Бердслея: академический подход	182
<i>Зайченко Х. С.</i>	Церковные коляды на страницах тернопольских изданий конца XX – начала XXI века	188
<i>Кравченко А. И.</i>	Камерно-инструментальное искусство как многоуровневая система константных и релятивных компонентов	193
<i>Купина Д. Д.</i>	Диалог как смыслообразующая категория в украинской органной музыке: на примере "Духовной музыки" для механического органа В. Назарова	197
<i>Пилявец Л. С.</i>	Сущность и последствия глобализации: контуры культурологического подхода	203
<i>Романуцкий В. М.</i>	К проблеме культурологического осмысления индивидуализма-коллективизма	209
<i>Рудько В. А.</i>	Атараксия как мера, эвритмия и гармония: дефиниции и дифференциация	213
<i>Сарапина Е. В.</i>	Генеалогия студий памяти	218
<i>Склярченко О. А.</i>	Украинская традиционная кукла как носитель этничности в современной культуре	223
<i>Слухаенко В. А.</i>	Теория и практика воспитательной и образовательной деятельности регионального театра для детей и подростков	229
<i>Стахивева Н. В.</i>	Культуротворческая деятельность В. Н. Перетца в контексте украинской национальной идеи конца XIX – начала XX века (часть I)	233
<i>Ярмак Я. А.</i>	Проявления религиозного модуса ностальгии в "Сонате-Reminiscenze" Н. Метнера	238
<i>Чумаченко Е. П.</i>	Миф как основа формирования антропологических измерений творческой деятельности	243

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ	249
----------------------------------	-----

ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ СТАТЕЙ ДЛЯ АЛЬМАНАХА	255
---	-----

C O N T E N T S

PHILOSOPHY

<i>Beregovaja G.</i>	In search of new philosophical and educational paradigms in the context of the educational crisis	3
<i>Dmitrieva L., Tkachenko O.</i>	Conceptualization of term "thinking style"	10
<i>Iukhymyk J.</i>	Aesthetic contemplation in the modern sociocultural context	16
<i>Vyacheslavova E.</i>	The problem of fine tropos in Christian philosophical and aesthetic discourse (Part II)	22
<i>Giorgadze G.</i>	Existential fear as ontologically background of mediocrity	29
<i>Irdynenko K. O.</i>	Theoretical position of Roland Barthes in the context of French aesthetics: 50-70th years of the twentieth century	35
<i>Filippov V.</i>	Alienation as a Mechanism of Interaction between Globalization and Culture	41

CULTUROLOGY

<i>Bilchenko Y.</i>	Category of structure and its deconstruction as gestures of traditional culture (on example of Chinese postmodern)	45
<i>Gerchanivska P.</i>	The crisis of identification in the architectonics of globalization: the Ukrainian realities	52
<i>Vishnevska G.</i>	To issues culinary culture	57
<i>Kolesnyk O.</i>	Romanticism as a trans-historical phenomenon and its interpretations	63
<i>Ovcharuk O.</i>	Formation of the anthropological basis in historical and cultural belief Ukraine	68
<i>Radziyevskyy V.</i>	Understanding the phenomenon of physicality in the dimension culturological	74
<i>Sugrobova Y.</i>	Cultural Identity as the Phenomenon of Dialogue in Modern Space of Ukraine	83

ART CRITICISM

<i>Stanislavska K.</i>	The phenomenon of talent shows on television today	89
<i>Platonov B.</i>	Three assets model – and effective appraisal instrument for value analysis of the objects of cultural heritage	96
<i>Karas G.</i>	The theme of holodomor of 1932–1933 in Ukraine in the context of postmodern music: on the example of Virko Baley's opera	102
<i>Kosakovska L.</i>	"Petruška" by Stravinsky, Fokine, Benois – three levels of manifestation of artistic innovations of the first decade of the twentieth century	108
<i>Liva N.</i>	Phenomenon of tonality in the context of interchange in the sphere of expressive means in European music and painting: of the 19-20th centuries	115
<i>Roslyakov S.</i>	Is it was independent : the heritage of Sarmat monumental stone sculpture?	122
<i>Stronko B.</i>	Actual and potential measurements of musical texture semantic space	131
<i>Shcherbakova O.</i>	Genre specifics of the piano duo: terminology issues	137
<i>Tolubko V.</i>	Music festival in contemporary socio-cultural context: issues directing	142

YOUNG RESEARCHERS STUDIES

<i>Akimenko E.</i>	The modern internet theatre : art practice of cosmizm universe manifestation	149
<i>Afanasenko T.</i>	The spatiality of music texture as a component of timbre-coloring	155
<i>Badalov O.</i>	The Academic song and dance ensemble "Siversky Claynody" as innovator of Chernihiv region's folk choral performance	162
<i>Gedi A.</i>	Characteristic concepts of the creative method of Bela Bartok in the works for piano and orchestra	167
<i>Goncharov V.</i>	Key aspects study problems of tradition and innovation in science Ukrainian	172
<i>Dovgan O.</i>	The European musical sociology of the first half of the twentieth century: approaches and directions of development	177
<i>Dovzhyk O.</i>	Construction of Aubrey Beardsley's scandalous image: academic approach	182
<i>Zajchenko Kh.</i>	Church Christmas carols in Ternopil publications in the late XX – early XXI century	188
<i>Kravchenko A.</i>	Chamber music art as a multilayer system of constant and relative components	193
<i>Kupina D.</i>	Dialogue as a meaning creation category in Ukrainian organ music: on example of "Spiritual music" for mechanical organ by V. Nazarov	197
<i>Pyliavets L.</i>	Nature and consequences of globalization: heat cultural approach	203
<i>Romanutskiy V.</i>	The problem culturological comprehension individualism-collectivism	209
<i>Rudko V.</i>	Ataraxia as a measure eurhythmy and harmony: definitions and differentiation	213
<i>Sarapina E.</i>	Genealogy of Memory Studies	218
<i>Sklairenko O.</i>	Ukrainian traditional doll as a carrier of ethnicity in contemporary culture	223
<i>Sluhayenko V.</i>	Theory and practice of education and educational activities of the regional theater for children and adolescents	229
<i>Stakhiyeva N.</i>	The culture activity of V. N. Peretz in the context of the Ukrainian national idea late XIX – early XX century (Part I)	233
<i>Yarmak Ya.</i>	Manifestation of the nostalgic religious modus in "Sonata-Remaniscenza" N. Metner	238
<i>Chumachenko E.</i>	Myth as a Basis of anthropological measurements creativity	243

INFORMATION ABOUT AUTHORS	249
--	-----

ARTICLE SUBMISSION REQUIREMENTS	255
--	-----

Наукове видання

КУЛЬТУРА І
СУЧАСНІСТЬ
А Л Ь М А Н А Х
CULTURE AND
CONTEMPORANEITY
A L M A N A C

№ 2, 2013

Літературний редактор

Транслітерація

Комп'ютерна верстка

І. Ю. Вільчинська

Л. В. Цивільова

М. М. Геращенко

С. І. Супруненко

Підписано до друку 26.11.2013. Формат 60x84 ¹/₈. Папір офсетний № 1. Друк офсетний.
Облік.-вид. арк. 30,35. Наклад 1000 прим.

Видавництво "Міленіум"

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників, розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 535 від 19.07.2001 р.

м. Київ, вул. Фрунзе, 62-в
Тел./факс (044) 501-52-49

E-mail: info@millennium.net.ua
www.millennium.net.ua